

Historie

Nejstarší doklady o lidském osídlení v oblasti Pěňčina sahají do období mladší doby kamenné. Své stopy zde zanechala kultura s lineární keramikou a kultura s keramikou vypíchanou. Z výzkumu rozsáhlého sídliště, které se nacházelo při silnici do Turnova, pocházejí broušené a štípané nástroje a zlomky keramiky. Další archeologické nálezy spadají do období mladšího eneolitu, některé z nich až do počátku doby bronzové. V období 13.–3. století před Kristem byla naše oblast osídlena lidem popelnicových polí. V intravilánu obce Pěňčín a v jejím bezprostředním okolí se nacházela velká osada a pohřebiště. Sídliště náleželo do nejmladšího období kultury slezkoplatěnické a rozkládalo se jihovýchodně a východně od obce. Pohřebiště, které nám dokládá celý vývoj kultury lidu popelnicových polí, se pravděpodobně nacházelo v poloze zvané „Březí“ na mírné vyvýšenině. Nalezená keramika turnovského typu (osudí, koflíky, soudky) je zdobena motivem slunce, trojúhelníkem, některé nádoby jsou opatřeny červenavým nátěrem a tuhováním. Nálezy jsou uloženy v turnovském muzeu, některé dokonce ve sbírkách Národního muzea.

Uprostřed obce byly nalezeny keramické zlomky, které lze datovat do 10.–12. stol. Pěňčinská osada je tedy doložena o několik století dříve, než se objevuje nejstarší písemná zmínka o její existenci. Archeologové předpokládají, že při statku čp. 1 se nacházelo tvrziště, dnes rozvezené.

V následujících staletích patřila oblast Pěňčinska do majetku cisterciáckého kláštera Hradiště. Hospodářská správa rozsáhlého klášterního panství byla vykonávána prostřednictvím dvorů. Naše oblast podléhala klášternímu dvoru ve Svijanech. Se jménem samotného Pěňčina se setkáváme poprvé na listině z r. 1383, kde je uvedeno jméno Mikše či Mikšika (Mikssikonis) z Pěňčina. V r. 1394 je připomínán Mikuláš Kokotek z Pěňčina jako majitel tvrze v Chocnějovicích. Šlo zřejmě o drobného vladyku, který vlastnil usedlost s pozemky v Pěňčině. Je proto možné usuzovat, že část Pěňčina byla tvořena svobodným vladyckým majetkem.

Klášter Hradiště zanikl v roce 1420 a Pěňčínsko po té vystřídal několik majitelů. V 16. století patřila tato oblast rodu Vartembergů. Po smrti Adama z Vartembergů došlo k rozdělení majetku. Poprvé bylo tehdy odloučeno Svijansko jako samostatná jednotka. Na tomto nově vytvořeném panství ležel i Pěňčín s Vitanovicemi a Střížovicemi. Manželkou Jaroslava z Vartembergů se stala Anna Kateřina Smiřická, která po čase přivedla na svijanské panství svého druhého manžela Jáchyma Ondřeje Šlika. Jako jeden z iniciátorů stavovského povstání byl však Šlik 21. června 1621 popraven a zároveň propadl královské komoře jeho majetek, tedy i svijanské panství. Koupil ho Albrecht z Valdštejna a v roce 1628 ustanovil svým dědicem příbuzného Maxmiliána.

I když byla tato oblast ušetřena válečných konfliktů, daňové zatížení a další pracovní povinnosti představovaly pro obyvatelstvo velké břemeno. V roce 1639 bylo zdejší území navíc vystaveno vpádu švédské armády a s ním spojenému drancování měst i venkova vojenskými oddíly.

Kolem poloviny 17. století hospodařilo ve vsi Pěňčín 9 poddaných, kteří odváděli ročně celkem 38 kop 17 gr úroků a robotovali 136 dní v roce. Ve Vitanovicích žilo 6 hospodářů. Podle odváděných platů lze usuzovat, že šlo

o usedlosti menší a chudší, než jaké byly v Pěččině. Obdobný charakter měly i Střížovice, kde byly usedlosti ještě menšího rozsahu. Po skončení třicetileté války zůstaly některé usedlosti pusté a lze se domnívat, že byla obdělávána asi jen polovina polí k nim náležících. Z další evidence poddanské půdy, která proběhla v roce 1748, vyplývá, že půda patřící k poddanským usedlostem se co do rozsahu téměř zdvojnásobila a zmenšila se plocha neobdělávaná, ležící ladem. V Pěččině se objevují nové chalupy a přibyla drobná hospodářství. Obdobná situace byla i ve Střížovicích.

Pro další historii tohoto regionu je významné připojení samostatného panství Albrechtice k rozsáhlému majetku svijanskému v r. 1740.

Albrechtice – drobné vladcké panství, je poprvé zmiňováno ve 14. století v souvislosti s příslušníky rodu Tistů z Libštejna, kteří působili jako úředníci v královských službách. Ti jsou uváděni jako majitelé Albrechtic ještě v pol. 15. století. Z roku 1547 máme poměrně přesné údaje o rozsahu albrechtického panství. Jednalo se o tvrz a dvůr v Albrechticích, vesnice Zásadu, Slavíkov, Kamení, Svojkov, Radimovice, Sedlejšovice. V polovině 16. století získali panství Kyjové z Kyjova, kteří postavili v nedaleké vsi Svojkově novou tvrz. Protože se hlásili k utrakvistické víře, odešli po roce 1627 do emigrace a panství získal Albrecht z Valdštejna. Stav vesnic na albrechtickém panství nebyl podle údajů získaných po třicetileté válce nijak potěšující. Výpis z r. 1719 uvádí vsi Albrechtice, Svojkov, Radimovice, Rybníky a Slavíkov (Slavětice) jako zcela pusté. V roce 1669 se majitelem panství stal francouzský rytíř Vincent de Lamotte z Frintropu. Jan Jakub de Lamotte postavil kolem r. 1690 nový jednopatrový panský dům na blízkém dvoře Sychrov nedaleko zpuštělé vesnice Svojkov, kam jeho rodina z Albrechtic přesídlila. Samotné Albrechtice přestaly být střediskem panství, které však nadále neslo jejich jméno. V r. 1697 byla k panství připojena i ves Kamenice, která zůstala třicetiletou válkou téměř nedotčena.

V roce 1740 prodal bezdětný Ignác František Lamotte albrechtické panství svému bohatému sousedovi hraběti Josefovi z Valdštejna. Po čtyřech staletích tak ztratily Albrechtice samostatnost a staly se součástí rozsáhlého panství svijanského.

Poddaní na svijanském panství měli již od r. 1793 možnost vykoupit se z robotních povinností. František Adam z Valdštejna se však v roce 1818 rozhodl bývalé robotní povinnosti obnovit. To vyvolalo obrovskou nespokojenost mezi poddanými na celém panství. Jejich mluvčími se stali Josef Jezule ze Zásady a sedlák Kroupa z Březiny. Když poddaní odmítli provádět jarní práce, obžaloval je majitel panství u krajského úřadu v Mladé Boleslavi. 7. dubna 1818 povolal krajský komisař na svijanský dvůr 90 zástupců poddaných z jednotlivých vesnic, aby zjednal nápravu. Ti však opět odepřeli poslušnost. Proto hned o dva dny později přišlo do Svijan ozbrojené vojsko. Poddaní byli odváděni do svijanského dvora a trestáni holí. Přesto se nedali zastrašit a 10. dubna se 400 vesničanů shromážděných ve Svijanech usneslo, že robotovat nebudou a nadále místo roboty budou vrchnosti platit. Vojenský oddíl však proti vzbouřencům ostře zakročil. Oba vůdci vzpoury byli uvrženi do vězení

v Ml. Boleslavi a domů se vrátili se zcela podlomeným zdravím. Sedlák Kroupa brzy potom zemřel, podobný osud potkal i Josefa Jezule.

Těžké postavení vesničanů se zlepšilo o dvě léta později, kdy svijanské panství přešlo do majetku francouzského šlechtice Karla Alaina Gabriela Rohana. Tehdy se poddaní opět dočkali možnosti vykoupit se z roboty popřípadě i formou splátek.

7. září 1848 byla říšským patentem zrušena vrchnostenská správa a každá obec volila svou samosprávou v čele se starostou. Ve funkci starosty se v Pěňčíně střídali až do počátku 60. let Václav Ťukal a Josef Valenta, do první světové války pak funkci vykonávali Václav Kozderka, Václav Tomsa, Jiří Mráz, Josef Kobosil, Jan Bičík, Petr Kozderka a Josef Thoř.

Pěňčínsko bylo rozděleno na dvě obce – Pěňčín (Pěňčín a Vitanovice) a Kamení (s osadami Kamení, Albrechtice, Červenice, Zásada a Radimovice – ty se osamostatnily až v r. 1916).

Do života místního obyvatelstva zasáhly válečné události roku 1866. Vesničané museli žít jak rakouské oddíly, ta především pruské vojáky, kteří drancovali vesnické chalupy a pobrali vše, co našli.

V té době se Pěňčín rozrůstal. Přibýly nové domy a vzrostl počet obyvatel. V hospodářstvích se kromě běžných plodin stále ve větší míře pěstovaly ovocné stromy. Na počátku 20. století bylo pro potřeby drobných pěstitelů zřízeno několik ovocnářských školek. Zemědělská produkce ve většině usedlostí však k obživě nestačila. Proto se mnozí vesničané začali ve větší míře zabývat řemesly či obchodem. Navíc se ve zdejších domácnostech jako vedlejší zdroj obživy rozšířilo broušení skla. Do této práce byly zapojovány i děti.

Do každodenního života zasáhla zpráva o atentátu na následníka rakouského trůnu v Sarajevu. Své domovy postupně opouštěli muži povolání na frontu. Z Pěňčina bylo odvedeno 71 mužů a v r. 1916 dalších 22. Zásobování armády vyžadovalo od venkova velké množství potravin. Byly sestavovány aprovidační komise, které s vojenským doprovodem prováděly prohlídky u zemědělců a vymáhaly předepsané dodávky. Jejich splnění bylo velmi složité a na úkor obživy vlastní rodiny, protože na polích chyběla mužská síla a také koně museli být nejednou odevzdáni pro potřeby armády. Také školní mládež byla zapojována do válečného hospodářství. Tak např. v r. 1915 byla za peníze vybrané od dětí zakoupena vlna a dívky pletly ponožky pro vojáky. Pro vý-

Zbořený Ťukalův statek

robu zbraní byly zrekvírovány zvony v obecní i hřbitovní kapli. Do hostince u Altmanů se přistěhovalo několik rodin polských židů.

28. říjen 1918 přinesl zásadní změnu v dalším vývoji. Hned na podzim r. 1918 byly v Pěncíně a Vitanovicích vysazeny lípy svobody za hojně účasti obyvatelstva, slavnostní řeč přednesl řídicí učitel Václav Šíp. Pomník u hřbitova, postavený o čtyři roky později za 8 000 K, dodnes nese jména těch, kteří se již těchto slavnostních chvil nedočkali.

Sokolové u pomníku padlým (Dvacátá léta 20. stol.)

derka. V politickém životě obce figurovaly především dvě strany – strana agrární a sociálně demokratická.

Kampelička, dnes obecní úřad a pošta

svijanského dvora 27 ha půdy. Kromě tradičních polních plodin a ovocnářství se pěstitelé na Pěncíně ve stále větší míře začali orientovat na pěstování raných brambor a zeleniny. Z ovocných stromů převažovaly jabloně. Již od r. 1893 sloužilo potřebám zemědělců Hospodářské družstvo pro okres a okolí se sídlem v Turnově. Z původních 59 členů vzrostl jejich počet v r. 1925 již na 760.

V r. 1924 se postavila nová silnice do Příšovic, pak i do Kamení. Týž rok započaly přípravy ke stavbě vodovodu, jenž byl uveden do provozu v r. 1928. Tyto a další obecní stavební akce uvítali drobní zemědělci jako příležitost k vedlejšímu výdělku, a to zvláště v období hospodářské krize.

Také obec Kamení měla své padlé. Z 94 mužů, kteří zde žili, bylo 78 povoláno na frontu, z nich 15 se nevrátilo.

V době první republiky Pěncín spolu s Vitanovicemi tvořily jednu místní obec. Při sčítání obyvatelstva v r. 1921 zde žilo 606 obyvatel ve 118 domech. Při prvních poválečných volbách v r. 1919 byl zvolen za starostu Petr Kozár.

V r. 1923 se změnil dosavadní úřední název PENCÍNA na dnešní PĚNCÍN. Politické změny vedly také k proměnám náboženských poměrů. K nově ustavené československé církvi se přihlásilo 457 věřících, ve škole byla zřízena modlitebna, kam docházel farář z Přepě.

Na základě pozemkové reformy bylo přiděleno drobným zemědělcům od

V srpnu 1925 byl dokončen sál u Altmanů, kam se pak přesunul společenský život obce. Zvláště zde našel útočiště místní Sokol, jehož členové zde nejenom cvičili, ale i pořádali přednášky, divadelní představení a měli zde svou

Kapelník Zahradka se svou kapelou v r. 1925

knihovnu. Pro divadelní představení zde bylo postaveno i jeviště. 28. ledna 1929 se obec Pěňčín stala členem družstva pro rozvod el. energie v Pěňčíně a okolí, a tak se postupně život místních obyvatel modernizoval. V obci se pravidelně konaly oslavy památky mistra Jana Husa, 28. října se připomínalo výročí vzniku republiky, slavily se narozeniny prezidenta Masaryka.

V období protektorátu dolehly na vesnici zásobovací problémy, byla také zcela omezena obecní samospráva a zakázána činnost spolků. K obětem války patřil Stanislav Šulc, rodák z Vitanovic, který byl za svou novinářskou činnost v Lounech popraven v době heydrichiády. Josef Hobelant zahynul při náletu na nucených pracích v Německu.

Altmanův hostinec na návsi (Zbořen)

Nadějné zprávy o blížících se armádách osvoboditelů urychlily běh událostí i na Pěňčíně. Němci, kteří byli ubytováni v mnoha staveních, byli již 3. května místními občany odzbrojováni a vzati do zajetí. Získané zbraně byly použity při účasti na obsazení železniční zastávky v Příšovicích. Němci, kteří měli k dispozici i obrněná auta, se snažili útočníky odrazit. A tak zneškodnění tohoto německého oddílu stálo život třinácti mužů. Padli zde Kamil Mráz a Miloš Hořák, oba z Kamení, a František Ťukal ze Střížovic.

Z válečných Strážovic

Hned po osvobození byla v Pěnčíně založena organizace komunistické strany. Druhou stranou, která v obci působila, byla strana národně socialistická. Ze všech složek v obci byla ustavena Národní fronta v čele s akčním výborem.

Českou besedu v roce 1945 s dětmi nacvičila paní Houdová

Vývoj šel k únorovým událostem r. 1948. V zájmu likvidace soukromého hospodářství se omezoval počet vydaných živnostenských povolení a byla snaha převést vesnické řemeslníky do komunálů nebo výrobních družstev.

Hobelantův statek, Vitanovice čp. 3

Kolektivizace zemědělství tvrdě postihla především větší sedláky, např. Hobelantovy ve Střížovicích či Hanzlovy ve Vitanovicích, měla však i své přívržence, především v oblastech, kde drobní zemědělci hospodařili na méně úrodných půdách. Jim dával družstevní způsob hospodaření naděje na zlepšení životních podmínek. Dokladem toho je obec Kamení, kde vzniklo JZD již v srpnu r. 1949. Také v Pěncíně se myšlenka združstevňování prosadila. Vzniklo „Pěncínské hnutí Českého ráje“ zaměřené na propagaci a podporu rozvoje ovocnářství v kraji. JZD zde bylo založeno v roce 1950.

Kolektivizace znamenala likvidaci původních vlastnických vztahů na vesnici, řada obyvatel Pěncína se přestala věnovat zemědělství a hledala si zaměstnání ve městě. Přesto byl život obce velmi úzce propojen s místním JZD. V čele obce stál místní národní výbor. Po územní reorganizaci v roce 1960 se k Pěncínu připojila sousední obec Kamení a Pěncín byl začleněn pod správu a řízení okresu Liberec. Sloučena byla i jednotná zemědělská družstva v jeden celek pojmenovaný „JZD Vítězný únor“ se sídlem v Pěncíně. Koncem 60. let byla v obci zřízena pošta.

Centrem společenského života byl stále bývalý Altmanův hostinec, v 50. letech nazývaný agitační středisko, později kulturní dům. V 60. letech byl rozšířen a zrekonstruován. Zde se konaly schůze, přednášky politické i vzdělávací, promítaly se filmy, hrálo divadlo, pořádaly oslavy. V obci se konal Sokolský den, slavil MDŽ, na sychrovském zámku probíhaly oslavy 1. máje, 9. květen byl připomínán lampionovým průvodem obcí. Na kulturním a společenském životě obce se podílely především Tělovýchovná jednota Sokol, Svaz požární ochrany, Výbor žen, Kulturní klub JZD a mládežnická organizace ČSM.

Život obce se příliš nezměnil ani v 70. a 80. letech. Pokračovaly oslavy politických výročí, pravidelně se pořádaly jarní úklidy obce, byl ustaven Sbor pro občanské záležitosti, pořádaly se zájezdy do divadel v Praze, naopak do Pěnčína zajížděli s programy umělci z Liberce. V Pěnčíně a v Kamení sloužily čtenářům místní knihovny, každý čtvrtek promítalo kino. V obci pracovaly kromě výše zmíněných organizací také Svazarm, organizace Červeného kříže, Svaz invalidů, myslivecké sdružení. Velmi aktivní byla místní organizace Českého ovocnářského a zahrádkářského svazu, která měla několik odborů. Pravidelně se její členové s úspěchem účastnili výstavy Zahrada Čech a pořádali odborné přednášky.

Pokračovala výstavba obce. V polovině 70. let se začalo se stavbou sportovního zařízení TJ Sokol – travnatého hřiště se zázemím, které bylo předáno do užívání 3. 7. 1977.

V roce 1980 se Pěnčín stal střediskovou obcí – připojeny byly obce Svijanský Újezd, Kobyly, Vlastibořice a Soběslavice. Autobusy vozily děti do školy v Kobylech, obyvatelé do zdravotního střediska v Příšovicích.

Významnou událostí bylo 3. 7. 1982 otevření nového kulturního domu, který se stal místem kulturních akcí pro celý region. Pořádají se zde plesy, koncerty, kulturní pořady, divadelní představení, ale i výstavy ovoce a zele-

Kulturní dům postavený v r. 1982

niny. V roce 1984 byla zprovozněna také druhá část stavby - ubytovna. Hojně navštívenou akcí bylo v roce 1985 pořádání okrskové spartakiády.

Obec nadále úzce spolupracovala s JZD. V 2. polovině 80. let se zde rozvíjela tzv. přidružená výroba JZD – vyráběly se učební pomůcky.

Události roku 1989 přinesly změny i do života Pěnčína. V roce 1990 se tzv. Velký Pěnčín znovu rozdělil. Obec nyní tvoří 7 částí vyjmenovaných v úvodu textu. Někteří zemědělci se vrátili k soukromému hospo-

Budova školy v r. 1986

2. místo v celkovém pořadí a získání titulu Vesnice roku v Čechách v letech 1995 a 1996. V roce 2000 byl obci udělen znak a prapor, který vedení obce převzalo z rukou tehdejšího předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Václava Klause.

Velkou kapitolou v dějinách vesnice je ovocnářství. Místní občan Josef Thoř zvítězil několikrát v celostátní soutěži Jablko roku. V roce 2005 byla v parčíku před MŠ instalována kamenná plastika Jablko Rubín jako pocta pěnčínskému šlechtiteli Otto Loudovi, který odrůdu Rubín vypěstoval. V jeho stopách pokračuje i jeho syn ing. Otto Louda, který je dlouholetým zaměstnancem dnešního Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR se sídlem ve Střížovicích. Odtud jsou v současné době rozepisovány do světa nové vyšlechtěné odrůdy jablek.

Výstavba nových domů na Kamenci

Současnost

V obci je dvoutřídní základní škola, mateřská škola, pošta, obecní knihovna, prodejna smíšeného zboží, řeznictví, výrobní lahůdek, kadeřnictví, kosmetika, autoopravna, stanice pohonných hmot a kulturní dům s restaurací

a ubytováním. Bohatý je zde společenský život pro všechny věkové kategorie. Mezi nejaktivnější spolky patří hasiči, zahrádkáři, myslivci a TJ Sokol. Velkou událostí v obci je výstava Svátek jablka, novodobá tradice, na které lze zhlédnout až 300 jabloňových odrůd. Tuto výstavu, kterou společně připravují obec a členové zahrádkářského spolku s pěstiteli, navštíví tisíce obdivovatelů tohoto nejrozšířenějšího ovoce. Výstava bývá doplněna expozicí okrasného ptactva, včelařství, myslivosti, nechybí ani ochutnávka jablečných pochoutek, které připravují pěčnčinské ženy.

Každoročně probíhá v kulturním domě předvánoční setkání se seniory. Za trvalou a vzornou péči o seniory byl Pěčnčín oceněn třetím místem v celostátní soutěži Obec seniorům 1999.

Do všech částí obce je zaveden nový vodovod, v roce 2002 byla dokončena plošná plynofikace obce. V posledních letech došlo k vybudování sportovních zařízení s umělým povrchem, k rekonstrukci sokolovny, k opravám místních komunikací a k dalším stavebním akcím. Obec vydává vlastní zpravodaj s názvem Naše vesnice. Starostou obce byl od roku 1990 do roku 2006 Jan Brožek. Nynějším starostou je ing. Karel Bičík.

Škola

Kdy začalo v Pěčnčíně školní vyučování, známo není. V 90. letech 18. století jsou děti z Pěčnčina evidovány ve škole v Loukově, děti z Albrechtic, Červenice, Kamení, Střížovic, Vitanovic a Zásady ve škole ve Vlastibořicích.

Zprávy z 30. let 19. století hovoří v Pěčnčíně o tzv. škole pokoutní, tzn. neoficiální, kde obvykle vyučoval vysloužilý voják či někdo, kdo uměl alespoň trochu číst a psát. Vyučovalo se nejprve jen přes zimu, od roku 1836 snad celoročně, údajně v pastoušce čp. 3. Teprve v roce 1842 byla pěčnčinská škola oficiálně

Náves se školou ve 20. letech

uznána za pobočku školy loukovské. Prvním učitelem byl Antonín Hujer. Od roku 1851 školu navštěvovali i žáci z nedalekých Vitanovic. V roce 1863 koupila obec chalupu čp. 17 a 10. května 1864 schválilo místodržitelství zřízení samostatné školy v Pěčnčíně.

Roku 1885 byla zdejší jednotřídní škola rozšířena na dvoutřídní a obec se rozhodla postavit novou budovu. Stavba byla zadána Čenku Kříčkovi z Kolína, který upravil původní plány stavitele Karnolda ze Sychrova. Stavba byla oceněna na téměř 12 000 zlatých. Zemský výbor povolil subvenci 800 zl. Se stavbou se začalo

27. 4. 1886 a dokončena byla 1. listopadu téhož roku. 7. listopadu byla budova slavnostně vysvěcena a 11. listopadu se začalo v nové škole vyučovat. Do školy tehdy docházelo 121 dětí.

Výraznou osobností mezi pěněčinskými učiteli byl řídící učitel Václav Šíp, který zde působil v letech 1891–1919. (*Jeho osobnosti byl věnován článek To byl pan řídící Václav Šíp uveřejněný v OJKT č. 2/2014.*)

V období 1. republiky navštěvovalo pěněčinskou dvoutřídní školu v průměru 50 – 60 žáků. Dbalo se na všestrannost výuky, děti měly k dispozici hřiště i školní zahradu a bohatou školní knihovnu. Na podporu dalšího vzdělávání dětí, především ze zemědělských rodin, byla v roce 1920 zřízena lidová škola hospodářská. Kromě této výuky probíhaly ve škole i různé krátkodobé kurzy, např. v roce 1926 kurs hospodářsko-kuchařský, jehož se účastnilo 25 dívek z Pěněčína.

Po 2. světové válce fungovala v Pěněčíně tzv. národní škola pro děti 1.–4., resp. 5. ročníku.

Žáci vyšších tříd přecházeli do školy v Nechálově, kam dojížděli autobusem, někteří do škol v Turnově. Tento stav trvá i v současnosti. Základní škola v Pěněčíně je dvoutřídní, navštěvují ji žáci 1.–5. ročníku z Pěněčína, ale i ze Čtveřína, Doubí, Soběslavic a jiných obcí. Svoz dětí zajišťuje mikrobusem obecního úřadu. Ve školní budově jsou čtyři třídy, jedna z nich počítačová. Škola zajišťuje provoz školní družiny, jídelny, nabízí dětem několik zájmových kroužků. Se základní školou je administrativně spojena mateřská škola. Ta byla v Pěněčíně oficiálně zřízena v roce 1970, její ředitelkou byla dlouhá léta paní Věra Adamová. Školka byla zpočátku umístěna v budově základní školy, kde ji navštěvovalo 15 dětí. Narůstající počet dětí vedl obec k rozhodnutí postavit pro mateřskou školu vlastní budovu. Ta byla postavena v akci Z a otevřena 2. 8. 1975 s kapacitou až 60 dětí. Je nutné připomenout, že už v 50. letech v Pěněčíně existoval pro děti matek pracujících v zemědělství tzv. žňový útulek.

Řídící učitel Kozderka se svými žáky v r. 1947

Spolky

Důležitou roli v kulturním životě obcí měly vždy spolky. K těm tradičním patřily Sokol a sbor dobrovolných hasičů. Existovaly i v Pěněčíně a okolních obcích.

Sokol

Tělocvičná jednota Sokol byla v Pěněčíně založena 1. listopadu 1919 zásluhou Antonína Krska a Josefa Tomsy. Od srpna 1925, kdy byl dokončen sál

u Altmanů, se většina akcí pořádaných místními sokoly konala právě zde. V roce 1949 byl při TJ Sokol založen oddíl ledního hokeje. V roce 1976 byl ustaven také fotbalový oddíl. I pro jeho potřeby bylo vybudováno travnaté hřiště slavnostně otevřené v roce 1977. Oba oddíly jsou aktivní i dnes.

Sbory dobrovolných hasičů

V **Pěččině** byl hasičský sbor zřízen 1. listopadu 1892 a byl začleněn do Jednoty Pojizerské. Velitelem a zároveň starostou sboru byl řídící učitel Václav Šíp. V r. 1923 byl založen druhý sbor v Pěččině-Kamení. 3. června 1928 proběhlo v Pěččině s velkým úspěchem okrskové cvičení hasičské župy Pojizerské. Současný sbor vznikl spojením původních sborů v jednotlivých místních částech obce – Albrechticích, Vitanovicích, Strážovicích a Pěččina. K oživení jeho činnosti došlo až v 70. a 80. letech minulého století, kdy byly je pořízeny nákladní automobily Tatra 805, Avie a cisterna Tatra 138. V roce 1992 byla hasičům předána k užívání nová požární zbrojnice. Dnes je základem činnosti sboru práce s mládeží, která přináší úspěchy. V roce 2002 se dorostenky staly mistryněmi republiky v požárním sportu.

V letošním roce sbor převzal evakuační automobil Ford Transit, pořízený ze zdrojů Libereckého kraje, ministerstva vnitra a obce Pěččín.

V politické obci **Kamení**, sestávající z Albrechtic, Červenice, Zásady, Kamení a Rybníku, byl už v 70. letech 19. století založen sbor dobrovolných hasičů, asi po 10 letech trvání však bylo sídlo přeneseno do Vlastibořic.

Sbor dobrovolných hasičů v **Albrechticích** pořádal svou první řádnou valnou hromadu 27. ledna 1929 u Primásků. Příležitost k prvnímu zásahu měli albrechtičtí hasiči dne 12. července 1933, kdy vypukl požár ve Vitanovicích u p. Hanzla. 18. srpna 1934 proběhla za velké účasti okolních sborů a obyvatel obce slavnost, při které byl hasičům předán do užívání nový hasičský domek – zbrojnice. Ukázkou organizační zdatnosti sboru bylo pořádání Župního hasičského sjezdu 10. července 1938. I této akce se albrechtický sbor zhostil na výbornou. Po roce 1938 slovy kronikáře „... činnost sborová nebyla téměř žádná. Každý rozkaz, který přicházel, byl německý diktát a ten se podle možnosti ignoroval a bojkotoval.“

Hasičský sbor ve **Vitanovicích** byl založen v prosinci r. 1902. Do jeho čela byli zvoleni František Košek jako předseda a Čeněk Adam jako velitel. Sbor měl tehdy 18 činných a 6 přispívajících členů. V prvním roce své činnosti, tj. v r. 1903, uspořádal sbor několik cvičení a veřejně vystoupil na mši svatě a při svátku Božího Těla. V témže roce také zasahoval u požáru ve Strážovicích. Mimořádnou událostí v životě sboru byla organizace 43. župního sjezdu ve Vitanovicích 13. 7. 1930. Výsledek akce byl označen za skvělý jak po stránce finanční, tak po stránce morální. Koncem 30. let byla činnost sboru ovlivňována mezinárodní situací. Probíhaly zkoušky pohotovosti, nacvičována byla i civilní protiletectká ochrana. V době protektorátu byla činnost hasičů přerušena, na svou práci navázali až v roce 1947, kdy se 19. 1. konala první poválečná valná hromada. Dnes jsou vitanovičtí hasiči členy sboru v Pěččině.

Významní rodáci

Václav Laurin se narodil 27. září 1865 v obci Kamení v domku čp. 9. Základy vzdělání dostal ve vlastibořické škole, po té se vyučil zámečnickem v Mladé Boleslavi a vrátil se do místa svého rodiště. Pracoval v zámečnické dílně na Huse a v turnovské dílně, kde se vyráběla a opravovala kola. Odtud odešel do Mladé Boleslavi, kde se spojil s knihkupcem Václavem Klementem, aby založili společnost, která se po několika letech stane legendou automobilového průmyslu. V Mladé Boleslavi „Na Hejtmánce“ začala velká historie firmy L&K, jež byla v roce 1914 největší automobilovou továrnou Rakouska-Uherska. Své filie měla dokonce v Rusku, Japonsku a Jižní Americe. V r. 1925 se spojila s koncernem Škoda a Václav Laurin se stal prvním technickým ředitelem automobilky. Pod jeho vedením došlo k rozsáhlé modernizaci, byla zavedena pásová výroba, výzkumné dílny, laboratoře a zkušebny. Václav Laurin zemřel 4. 12. 1930 v sanatoriu dr. Skrbka v Praze.

Rodný dům Václava Laurina v Kamení

U příležitosti oslav 100. výročí automobilismu v Čechách v roce 1993 byla Václavu Laurinovi na jeho rodném domku odhalena pamětní deska. Oslavu připravil obecní úřad ve spolupráci s a.s. Škoda Mladá Boleslav.

Pavel Hlavatý, významný český malíř a grafik, narozený 4. 2. 1943 je rodákem z Albrechtic. Vytvořil více než 700 grafik a velké množství grafických listů, vydal 15 bibliofilských souborů. Získal řadu mezinárodních cen a v r. 1991 reprezentoval české umění na Pařížském salónu.

Vlastimil Pícek, narozený 25. 10. 1956, prožil své dětství v Pěnčíně. Absolvoval Vojenskou akademii v Brně, v roce 2012 byl náčelníkem Generálního štábu Armády ČR, v letech 2013–2014 ministrem obrany ČR.

Otto Louda (1913–1992) se narodil ve Střížovicích, kde prožil celý svůj život. Nejprve se živil jako klempíř, po roce 1948 jako malozemědělec. Zabýval se především pěstováním jabloní a křížením odrůd. Spolupracoval s Biologickým ústavem AV, který založil ve Střížovicích svoji výzkumnou stanicí. Z odrůd, které O. Louda vyšlechtil, jsou nejznámější a nejrozšířenější Šampion a Rubín. (*Více o O. Loudovi v OJKT č. 3/2006 v článku Turnovsko je ideální lokalitou pro jabloně.*)

Zajímavé stavby a místa

Nad obcí Kamení se nachází tzv. **Hrobka**, sopečná vyvěřelina. Na jejím východním svahu býval lom, z něhož byl odebírán materiál na výstavbu cest a silnic. O původu Hrobky si lidé vypravovali různé pověsti. Někteří tvrdí, že

Sopečná vyvěřelina Hrobka

tu stávala tvrz a hrad, jiní, že se zde skrývají bohaté poklady. Hrobka byla před r. 1900 upravena jako zámecký park, ohrazena plotem a osázena ozdobnými keři. Na čedičových kamenech uprostřed stával jednoduchý dřevěný letohrádek. Později se ale sychrovští páni přestali o Hrobku zajímat a zpustla. Ještě v době první republiky zde byly pořádány různé oslavy.

Dodnes používaný **vodojem** je stavební dominantou a důkazem důmyslně zpracované, dodnes fungující vodovodní sítě vybudované stavební firmou Ing. Tomeše z Turnova r. 1927. Toto dílo zanechalo své stopy i na jiných místech, např. Na Dubinách pod Albrechticemi.

V **Zásadě** se dochovalo dosud používané **prameniště, v Janůvkách studánka** z roku 1910, která byla opravena a vede k ní z obce cesta.

Vodovod Na Dubinách z r. 1927

Kaple Povýšení svatého kříže

Obecní kaple Povýšení svatého kříže (viz foto na obálce) postavená r. 1873 na místě původní zvonice je bezesporu dominantou obce. Jejího slavnostního svěcení se zúčastnila kněžna Marie Adela z Rohanů, která finančně přispěla na vnitřní výzdobu, jež pocházela z řezbářské dílny Konstantina Buška z Husy. Dřevěný vyřezávaný oltář však byl v roce 1960 odcizen. Za I. a II. sv. války byly zabaveny zvony. Současný 30 kilogramový zvon ze zvonařské dílny Manouškových, pořízený ze sbírky místních občanů, byl zavěšen v roce 1974. V červnu 2003 udeřil do věže blesk a zčásti vyhořela. Obec proto přistoupila k celkové rekonstrukci kaple. V roce 2011 byly opraveny také věžní hodiny. V době Vánoc byly za hojně účasti občanů spuštěny a staly se dominantní částí kaple jako za starých časů. Hodiny byly do kaple osazeny brněnskou firmou František Moravus v 90. letech 19. století. Touto firmou je také signován hodinový stroj (viz foto na obálce), ačkoliv byl vyroben v Německu firmou Johann Fridrich Weulle v Bockenemu. Stroj je nyní řízen počítačovou jednotkou a je dvakrát denně automaticky nastavován na přesný čas radiovým signálem z Frankfurtu nad Mohanem. Zrestaurování hodin provedli Petr a Melanie Skálovi ze Sadské.

Hřbitovní kaple v Pěnčíně. V Pěnčíně byl hřbitov zřízen v roce 1904, do té doby byli zemřelí pochováváni do Loukova. Kaple byla v roce 1996 opravena a přestavěna, aby se zde mohla konat rozloučení se zesnulými.

Socha sv. Barbory stojí u cesty z Kamení na Červenici. Podle jedné pověsti ji dal postavit Lamotte jako připomínku souboje, který na tomto místě v den sv. Barbory vyhrál. Jiná pověst říká, že byla postavena na paměť míru po francouzských válkách.

Foto sochy sv. Barbory na Červenici

Mohli bychom psát o dalších zajímavých místech v okolí Pěnčina, pozornost by si zasloužily dochované staré chalupy jako doklady lidové architektury, více prostoru by bylo možné věnovat jednotlivým částem obce. To však není v tomto textu možné. Snad ale můžeme prozradit, že se chystá vydání obsáhlé publikace, která zachytí minulost i současnost Pěnčina v celé šíři.

Jana Dumková, Karel Bičík